

«تئوری موسیقے از مبتدی تا آہنگسازی»

کتاب اول

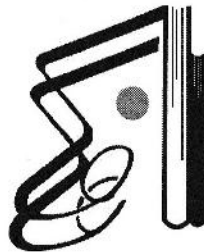
تئوری موسیقی

آکوردھا، ہارمونے

محمد رضا، مہرزاد، مہرداد صادق دوست

سرشناسه : صادق دوست ، محمد رضا ، ۱۳۴۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : تئوری موسیقی ، آکورد ها ، هارمونی
 تالیف محمد رضا صادق دوست، مهرزاد صادق دوست ، مهرداد صادق دوست
 مشخصات نشر : تهران : انتشارات موسیقی عارف ، ۱۳۹۹
 مشخصات ظاهری : ۲۹۰ ص : مصور ، قطع رحلی
 فروست : تئوری موسیقی از مبتدی تا آهنگسازی ، کتاب اول
 شابک : دوره ۲-۷۲۲۹-۰۹-۰۹-۶۰۰-۹۷۸ ، ج ۱ ۸-۱۰-۷۲۲۹-۰۰-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 موضوع : موسیقی - آموزش
 گام های موسیقی
 آکورد ها
 هارمونی
 Music - Instruction and study
 Musical intervals and scales
 Music Chords
 Harmony
 شناسه افزوده : صادق دوست ، مهرزاد ، ۱۳۶۸ -
 شناسه افزوده : صادق دوست ، مهرداد ، ۱۳۷۰ -
 رده بندی کنگره : MTI
 رده بندی دیویی : ۷۸۰/۷
 شماره کتاب شناسی ملی : ۷۳۹۵۶۵۳

انتشارات موسیقی عارف

 arefmusicshop

 arefmusic.sn

 www.aref.ir

تهران - خیابان جمهوری - نرسیده به میدان بهارستان - کوچه محمودی - پلاک ۳ ، طبقه اول

تلفن همراه : ۰۹۰۳۱۳۴۹۵۵۵

فکس : ۳۳۹۱۴۳۱۴

تلفن : ۳۳۹۷۶۶۴۳۰-۳۱

نام کتاب : تئوری موسیقی از مبتدی تا آهنگسازی

کتاب اول (تئوری موسیقی ، آکوردها ، هارمونی)

نویسندگان : محمد رضا صادق دوست، مهرزاد صادق دوست ، مهرداد صادق دوست

ویراستار : طغرل طهماسبی

طرح جلد : پیمان حسن زاده

ناشر : انتشارات موسیقی عارف

چاپ : اول ، ۱۳۹۹

قیمت : ۱۵۰/۰۰۰ تومان

فهرست

۱	پیش‌گفتار
بخش ۱	
۵	تئوری موسیقی
۶	فصل یک
۶	مبانی اولیه تئوری موسیقی
۶	بیان
	بافت بیانی / سازبندی در بیان موسیقایی / فرم در بیان موسیقایی / ژانر در بیان موسیقایی / احساسات و اندیشه در بیان موسیقایی / صدا در بیان موسیقایی.
۱۰	مشخصات فیزیکی صدا
	زیر و بمی صدا (نواک) Pitch / خطوط حامل Stave / کلید Clef / کلید سل G-Clef / کلید دو C-Clef / کلید فا F-Clef / نام اکتاوهای پیانو در نردبان موسیقایی / بررسی و مقایسه کلیدها باهمدیگر / مقایسه کلید سل با کلید فا / مقایسه کلیدهای دو با کلید سل / منبع تولید صدای موسیقایی / وسعت یا بخش‌های صدایی انسان / تعریف وسعت صدایی و رجیستر یا منطقه صدایی Register / وسعت و رجیستر بخش‌های صدایی انسان / نکاتی چند در مورد وسعت صدایی انسان / وسعت صدایی گروه‌های سازی / سازهای بادی چوبی / سازهای بادی برنجی یا مسی / سازهای کوبه‌ای یا ضربی / سازهای زهی / نکاتی چند درباره وسعت صدایی گروه‌های سازی.
۲۶	کشش صدا
	تعریف نُت / اشکال نت و تقسیمات آن / علائم افزایش‌دهنده کشش نت‌ها / نقطه یا نقطه‌ها درمقابل نت / خط اتحاد / فرماتو یا اجرای آزاد / علائم کاهش‌دهنده کشش نت‌ها / استکاتو / توتو استکاتو یا متسو استکاتو / استکاتیسیمو یا اسپیکاتو / توتو.
۳۰	شدت صدا
۳۱	رنگ صدا
۳۲	فصل دو
۳۲	متر، وزن، ریتم، میزان
	تفاوت وزن و ریتم / قطعه موسیقی، میزان، ضرب / انواع خطوط میزان.
۳۴	انواع میزان
۳۵	میزان‌های منظم ساده
۴۳	میزان‌های ترکیبی
۴۶	میزان‌های لنگ
۴۹	سنگوپ و انواع آن
	ضد ضرب / تغییرات تأکید یا آکسانت در سنگوپ‌ها / جمع‌بندی نکات مربوط به سنگوپ‌ها.
۵۱	تقسیمات نامتعارف یا عاریه‌ای
	تریوله یا سه بر دو / سکستوله یا شش بر چهار / دونوله یا دو بر سه / کوادروپله یا چهاربرسه یا چهاربرشش.

۵۵	فصل سه
۵۵	فواصل
	انواع فاصله / اجزای فاصله / مشخصه‌های فاصله / بنیه فواصل / نامیدن فواصل / فواصل ساده و ترکیبی / معکوس فواصل / فواصل کنسونانس / فواصل دیسونانس.
۶۸	فصل چهار
۶۸	گام
	تعریف گام / عناصر مهم گام / فواصل اصوات / درجات گام / نام درجات / نکاتی چند درباره گام ماژور / انواع درجات و فونکسیون یا نقش آن‌ها در گام ماژور طبیعی / درجات اساسی یا درجات تال / درجات کمکی / درجات ثابت / درجات غیرثابت
۷۲	انواع گام
	گام کروماتیک / گام دیاتونیک / گام ماژور / گام دو ماژور طبیعی / گام دوماژور هارمونیک / گام دوماژور ملودیک (بالارونده، پایین رونده) / حل درجات غیرثابت به درجات ثابت.
۷۶	تراکورد یا دانگ
	انواع تراکورد / تراکورد دیاتونیک / تراکورد هارمونیک / تراکورد افزوده / تراکورد کاسته.
۷۷	گام‌های ماژور دیزدار و بمل‌دار
	طرز ساخت گام‌های ماژور دیزدار از گام دوماژور طبیعی / مایه‌شناسی یا تشخیص تنالیتة گام‌های ماژور دیزدار / طرز ساخت گام‌های ماژور بمل‌دار از گام دوماژور طبیعی / مایه‌شناسی یا تشخیص تنالیتة گام‌های ماژور بمل‌دار / گام، تنالیتة / گام‌های ساخته شده ماژوردیز و بمل‌دار از گام دوماژور طبیعی / انهارمونیک یا مترادف / صداهای انهارمونیک / فواصل انهارمونیک / گام‌های انهارمونیک / جمع‌بندی گام‌های دیاتونیک ماژور.
۹۱	گام‌های دیاتونیک مینور
	نام درجات و فونکسیون یا نقش آن‌ها در گام‌های مینور / به‌دست آوردن گام‌های مینور نسبی دیزدار از گام‌های ماژور دیزدار / به‌دست آوردن گام‌های مینور نسبی بمل‌دار از گام‌های ماژور بمل‌دار / مایه‌شناسی یا تشخیص تنالیتة گام‌های مینور.
۱۰۳	گام‌های همنام
۱۰۴	گام‌های همسایه
۱۰۷	گام‌های دیگر
	مدهای کلیسایی / گام پنتاتونیک یا پنج صوتی / گام یا لاد مجار / گام تمام‌پرده (دوازده‌صوتی یا دودوکافونیک) / گام انتقال محدود / گام کولی / گام تمام‌پرده / گام‌های با فواصل دیگر.

بخش ۲

۱۱۳	آکوردها
۱۱۴	فصل یک
	مقدمه / تعریف آکورد
۱۱۷	آکوردهای سه‌صدایی یا تریادها

بنیه یا کیفیت تریادها / تریادهای کونسونانس و دیسونانس / تریادهای درجات گام ماژور طبیعی / تریادهای درجات گام مینور هارمونیک حالت‌های یک تریاد / فونکسیون یا نقش تریادها / تریادهای درجات اساسی یا تنال گام‌های ماژور / تریادهای درجات اساسی یا تنال گام‌های مینور / تریاد درجات کمکی

حلّ آکوردها و معکوس‌های آنان به T_{53} ۱۲۲
 حلّ آکورد S_{53} به T_{53} / حلّ آکورد D_{53} به T_{53} / حلّ آکورد درجه II_{53} به T_{53} / حلّ آکورد درجه III_{53} به T_{53} / حلّ آکورد درجه VI_{53} به T_{53} / حلّ آکورد درجه VII_{53} به T_{53} / اشتراک آکوردها / حلّ فواصل کاسته و افزوده

فصل دو ۱۲۶

آکوردهای چهارصدایی، سپتاکوردها یا آکوردهای هفتم ۱۲۶
 درجات و صداهای آکورد هفتم / حلّ آکوردهای هفتم دومینانت و معکوس‌های آن به T_{53} / آکورد هفتم درجه II و معکوس‌های آن / حلّ آکورد هفتم کوچک و نیم‌کاسته و معکوس‌های آن به T_{53} / مستقیم / با واسطه و از طریق DV و معکوس‌های آن / VII_{53} و معکوس‌های آن / حلّ آکورد VII_{53} و معکوس‌های آن به T_{53} / مستقیم / با واسطه و از طریق DV و معکوس‌های آن / آکوردهای هفتم یا سپتاکوردهای دیگر.

فصل سه ۱۳۸

آکوردهای پنج‌صدایی یا نوناکوردها، شش‌صدایی یا آکورد یازدهم، هفت‌صدایی یا آکورد سیزدهم ۱۳۸
 نوناکورد یا آکورد پنج‌صدایی / آکورد شش‌صدایی یا آکورد یازدهم / آکورد هفت‌صدایی یا آکورد سیزدهم / جمع‌بندی کلی آکوردها.

بخش ۳

هارمونی ۱۴۵

فصل یک ۱۴۶

مبانی اولیه.

مناسبت آکوردها باهم و صداهای مشترک آن‌ها باهم ۱۵۲

منطق تسلسل آکوردها ۱۵۳

دوره‌های هارمونیک کادانسی از پیوند تریادها ۱۵۵

انواع کادانس‌ها در ارتباط با موقعیت آن‌ها در پرلود / انواع کادانس‌ها از نقطه‌نظر هارمونی / وضعیت ملودیک آکوردها / انواع کادانس‌ها از نظر میزان پایان‌یافتگی / کادانس کامل / کادانس غیرکامل.

چهاربخشی یا چهارصدایی کردن تریادها ۱۵۸

فاصله مجاز بین صداهای بخش‌های صدایی.

وضعیت تریادها به لحاظ باز و بسته‌بودن ۱۵۹

تریادها در وضعیت مختلط.

تقاطع بخش‌ها ۱۶۱

انواع حرکت‌ها بین صداهای دو آکورد ۱۶۱

انواع حرکت‌ها از لحاظ جهت حرکت‌ها / حرکت مستقیم / حرکت مخالف / حرکت مایل یا چپ / حرکت‌های ممنوع در حلّ و وصل آکوردها در هارمونی.

۱۶۵	پیوند آکوردها وصل هارمونیک / وصل ملودیک / جمع‌بندی وصل تریادهای اساسی.
۱۷۱	فصل دو
۱۷۱	هارمونیزاسیون ملودی با تریادهای اساسی
۱۷۴	تغییر وضعیت آکورد تغییر وضعیت مستقیم / تغییر وضعیت متقابل / تغییر وضعیت با واسطه / راهنمایی‌های عملی.
۱۷۹	هارمونیزاسیون باس با تریادهای اساسی پرش سوم در وصل آکوردها / پرش سوم آکورد در بخش صدایی سوپرانو / پرش سوم آکورد در بخش صدایی تنور / پرش سوم آکورد در بخش صدایی آلتو.
۱۸۴	آکورد کادانسی شش، چهار، کادانس کوارت سکستاکورد، K۶ تغییر وضعیت، K۶ / فونکسیون یا نقش، K۶
۱۸۷	معکوس اول تریادهای اساسی، آکوردهای شش (سکستاکوردها) وضعیت آکوردهای شش، باز، بسته، مختلط / کاربرد آکورد شش / حرکت بخش‌ها در آکوردهای شش / وصل آکوردهای شش به تریادهای اساسی با مناسبت چهارم، پنجم / وصل آکوردهای شش با تریادهای مناسبت دوم / تغییر وضعیت آکورد شش / درباره خط باس در استفاده از آکورد شش / پرش در وصل تریاد به آکورد شش / پرش پایه (یکم) و پنجم / پرش یکم و پنجم به صورت بالارونده / پرش یکم و پنجم به صورت پایین‌رونده / پرش یکم و پنجم در بخش‌های میانی (آلتو، تنور) / پرش هم‌زمان یکم به یکم و پنجم به پنجم در وصل تریادهای اساسی / پرش مختلط / پرش‌های مربوط به آکورد شش، چهار کادانسی، K۶ / وصل دو آکورد شش / وصل دو آکورد شش با مناسبت چهارم و پنجم / وصل آکوردهای شش با مناسبت دوم / ویژگی‌های وصل آکوردهای شش در گام مینور / توالی و تسلسل تریادهای اساسی در حالت معکوس اول یا آکورد شش.
۲۰۱	آکوردهای عبوری و کمکی شش، چهار آکوردهای شش، چهار عبوری / ویژگی‌های حرکت بخش‌ها در استفاده از آکوردهای شش، چهار عبوری / طرز تشخیص استفاده از آکوردهای عبوری / آکوردهای شش، چهار کمکی / ویژگی‌های حرکت بخش‌ها در استفاده از آکوردهای شش، چهار کمکی.
۲۰۴	تریاد درجه II و معکوس اول آن (II۶) آکورد شش عبوری تونیک (T۶) میان II۶ - II / آکورد عبوری شش، چهار تونیک (T۶) میان II۶ - S۶ و برعکس / معکوس اول درجه II - (II۶) / فونکسیون سوبدومینانتی آکورد II۶ / دوبله کردن صدا در آکورد II۶ / آکوردهای ماقبل از آکورد II۶
۲۱۰	تریاد درجه سوم گام، III۵۳ کاربرد تریاد درجه III
۲۱۰	تریاد درجه ششم گام VI۵۳ گردش بریده، کادانس بریده یا فرینده / فونکسیون و حل VI۵۳
۲۱۴	تریاد VII و معکوس اول آن (VII۶) جمع‌بندی مطالب از ابتدای بحث هارمونی تا آخر انواع تریادا.
۲۲۴	فصل سه
۲۲۴	آکوردهای هفتم و معکوس‌های آن

۲۲۴	آکورد هفتم دومینانت تهیه یا حاضر کردن DV / حل DV / معکوس های آکورد DV / حل معکوس های آکورد DV / کاربرد معکوس های DV / آکورد عبوری D _{۴۳} / تغییر وضعیت آکورد DV و معکوس های آن (D _{۶۰} -D _{۴۳} -D _۲) / پرش در حل DV و معکوس های آن به تریاد تونیک / پرش دوتایی.
۲۴۲	آکورد هفتم درجه II - (IIV) یا آکورد هفتم سویدومینانت معکوس های آکورد IIIV / تهیه IIIV و معکوس های آن / حل آکورد IIIV و معکوس های آن به تریاد D / حل آکورد IIIV و معکوس های آن به K _{۶۴} / حل آکورد IIIV و معکوس های آن به تریاد T و معکوس های آن / حل آکورد IIIV و معکوس های آن به DV و معکوس های آن / آکورد IIIV و آکوردهای عبوری.
۲۴۹	آکورد هفتم محسوس VIIIV معکوس های VIIIV / تهیه یا آماده کردن آکورد هفتم محسوس VIIIV / حل آکورد VIIIV به تریاد T / حل آکورد VIIIV و معکوس های آن به آکورد DV و معکوس های آن / آکوردهای عبوری میان آکوردهای VIIIV و معکوس های آن / آکورد VIIIV در کیفیت سویدومینانتی (S)
۲۵۶	فصل چهارم آکورد دومینانت نوناکورد، D _۹ و صداهای غیر آکوردی تهیه و آماده کردن D _۹ / حل D _۹ به تریاد T / D _۹ ^۰ همچون تأخیر به طرف DV / تغییر وضعیت آکورد D _۹ / آکورد نهم یا نوناکورد سویدومینانت.
۲۶۱	صداهای غیر آکوردی صداهای غیر آکوردی تأخیری / صداهای غیر آکوردی عبوری / صداهای غیر آکوردی کمکی / صداهای غیر آکوردی پیشرس.
۲۶۳	آکوردهای از گروه D که کمتر متداول هستند
۲۶۶	جمع بندی کلی بخش هارمونی
۲۸۹	سخن آخر
۲۹۰	منابع

نخستین بار که با مفاهیم اولیه موسیقی آشنا می‌شدم، همه چیز برایم مبهم و نامعلوم جلوه می‌کرد؛ مدتی طول کشید تا مفاهیم نخستین موسیقی، این «هنر اندیشیدن با نغمه‌ها و فراتر از کلام» را توانستم طبقه‌بندی نموده، به درکی کلی نسبت به آن برسیم. گاه یک تعریف نادرست، یا شاید برداشتی نادرست از یک تعریف، مرا به بیراهه برده و زمان از من می‌رُبود... تا با پژوهش و بازجویی و راهنمایی استادی به مفهوم درست آن مقوله پی بُردم.

یکی از این مفاهیم، بحث متر و وزن بود که در اغلب کتاب‌های موسیقی از آن چنین ذکر است که: «نُتِ گِرد، نُتی است که چهارضرب دارد؛ نُت سفید، نتی است که دو ضرب دارد و نت سیاه، نتی است که یک ضرب دارد.» باری، این مفهوم در نواختن برخی قطعات، مانند: قطعات با میزان $\frac{2}{2}$ مرا سرگشته کرده بود که در بحث «میزان، متر، ریتم» به آن پرداخته، تفاوت وزن و ریتم و... به صورت مبسوط ذکر خواهد شد.

از این روی از همان زمان، تصمیم به نگارش کتاب یا کتاب‌هایی گرفتم که تا حد امکان این مشکلات را از پیش روی هنرجوی تازه‌کار برداشته، بتواند در طول روند آموزش موسیقی او، به عنوان مرجع و رفرنس به کار گرفته شود. به این ترتیب، آموزش اولیه موسیقی من و فرزندانم عمق یافت و به حوزه آهنگسازی و تشکیل ارکستر و تدریس کشیده شد؛ هرچند تصمیم ما بر تألیف کتاب، از همان مراحل نخستین و مقدماتی فراتر رفته، به حوزه اصول آهنگسازی و زیرشاخه‌های آن پیر گشود.

کتاب اول، سرآغاز مجموعه کتاب‌هایی است که در واقع، شاید بتوان نام «تئوری موسیقی از مبنای تا آهنگسازی» را بر این مجموعه نهاد. این کتاب به تئوری موسیقی، آکوردها و هارمونی اختصاص یافت. کتاب‌های بعدی - بسته به حجم آن‌ها - در جلد‌های بعدی، حول محور مقوله کنتریوان (استیل سخت و آزاد)، فرم، سازشناسی و ارکستراسیون، تاریخ تحلیلی موسیقی جهان (که ترجمه، تلخیص و تألیفی از یک منبع انگلیسی‌زبان است) نگارش یافت. همچنین در این مجموعه مجلداتی نیز به موسیقی ایرانی و آذربایجانی اختصاص یافته است.

علی‌رغم آماده بودن مطالب این مجموعه و قصد اولیه مؤلفین که این مجموعه کتاب‌ها، به صورت یکجا و یکپارچه در قالب یک مجموعه کتاب منتشر گردد، لیکن بر آن شدیم که هر جلدی که آماده چاپ بود، انتشار یابد و ارائه یکپارچه آن به اتمام نهایی کار موکول گردد و دلیل آن شاید علاوه بر هزینه‌های بالای چاپ و نشر، این باشد که مدتی زمان زیادی لازم است تا تمامی مجلدات آماده چاپ شوند. این مسئله به این خاطر عنوان شد که خواننده محترم در نظر داشته باشد که عنوان «کتاب اول» بدین معنا است که این کتاب، یکی از مجموعه کتاب‌های در دست تحریر و چاپ مؤلفین است و کتاب دوم، سوم و... متعاقباً پس از آماده شدن چاپ عرضه خواهد شد؛ لذا در مطالعه این کتاب هنرجوی علاقه‌مند و کنجکاو می‌تواند آن را به عنوان پیش‌نیازی در روند آموزش عمیق و کلی بعدی خود ارزیابی نماید.

هدف این کتاب و دیگر کتاب‌های این مجموعه، آموزش مبانی اولیهٔ موسیقی و در ادامه شاخه‌های علمی موسیقی است که برای هر سه گروه درگیر با موسیقی: علاقه‌مند به آهنگسازی، علاقه‌مند به نوازندگی و علاقه‌مند به مخاطب هوشمند و نکته‌بین، می‌تواند مفید و لازم باشد.

می‌دانیم که لذت ادراکی یا به عبارت ساده، لذت معنوی، هنری، ادبی و... از یک پدیده، رابطهٔ مستقیمی با میزان آگاهی و دانش از آن پدیده دارد. به طور مثال: دو نفر، که یکی از آن‌ها دانش آموخته رشتهٔ نقاشی بوده و دیگری فردی معمولی است، در تماشای یک تابلوی نقاشی، هرگز دارای درک و لذت هنری یکسانی نخواهند بود. یا دو نفر که یکی از آن‌ها دانش آموخته یا دارای سواد موسیقایی عمیق است و دیگری فاقد آن، در شنیدن یک اثر هنری، مثل اپرا یا یک سمفونی، هرگز دارای درک و لذت یکسانی نیستند؛ بنابراین، اصل مسلم در این صحبت این است که: چه فردی بخواهد آهنگساز شود، چه نوازنده و یا یک مخاطب هوشمند و نکته‌بین، بی‌نیاز از دانش موسیقی نخواهد بود.

دو دیگر اینکه: انگیزهٔ مؤلفین از تحریر این مجموعه کتاب‌ها، در درجهٔ اول، ترغیب هر سه گروه درگیر موسیقی (آهنگسازی، نوازندگی و مخاطب‌بودن) به یادگیری مفاهیم موسیقی، از مقدماتی تا پیشرفته بوده، و در مرحلهٔ بعد، بنابر تجربهٔ تدریس و تحصیل، سعی بر ارائهٔ آن‌ها به ترتیب موضوعی و تا حد امکان به زبان ساده می‌باشد.

کتاب‌ها دارای مثال‌های شکلی و نمونه‌های شنیداری بوده، به خصوص از جلد دوم به بعد (در مبحث کنترپوان، فرم و...)، این نمونه‌های شکلی و شنیداری در درک هرچه بهتر مفاهیم موسیقایی، کمک فراوانی خواهند کرد. نمونه‌های شنیداری در قالب DVD ارائه شده‌اند که با سرفصل‌بندی بر اساس فهرست مطالب و شمارهٔ تراک‌ها به راحتی می‌توان آن‌ها را یافت.

روند کلی که مؤلفین در تألیف این مجموعه کتاب در نظر گرفته‌اند، آموزش موسیقی از مفاهیم اولیه تا پیشرفته آن است که در واقع اگر فردی در نظر گرفته باشد که یک آهنگساز، نوازنده یا مخاطب آگاه و آماده شود، آن مفاهیمی را که برای این امر نیاز دارد، در اختیارش بگذارد؛ بنابراین، این مجموعه کتب ادعای آن را ندارد که بحث را در هر مقوله‌ای تمام و کمال ارائه داده و تمام کرده است و هنرجو را از مطالعهٔ بیشتر در این زمینه‌ها بی‌نیاز کرده است، اما این ادعا را به جرأت می‌تواند داشت که آن مقدار از معلوماتی را که هنرجو برای آغاز و حتی تا مراحل پیشرفته لازم دارد، به او می‌دهد و صدالبته - نه در مورد این مجموعه کتاب‌ها - بلکه در مورد هر منبع دیگری نیز نمی‌توان چنین ادعای گزافی را نمود که همه چیز را تمام کرده است. می‌دانیم که هنر به نوعی مقوله‌ای داوطلبانه است و این فرد است که اهداف و عمق آن‌ها را برای خود تعریف و تعیین می‌کند. ای بسا کسی همان مراحل ابتدایی را برای ارضای روحی خود کافی می‌بیند و دیگری در پی کشف قلمروهای ناشناخته باشد؛ لذا این مجموعه به گونه‌ای است که هرکس برای آموزش، هر اندازه هدف‌گذاری نموده، می‌تواند برحسب آن از این مجموعه استفاده نماید، لیکن آن‌هایی که می‌خواهند تا آخر با این مجموعه همراه باشند، صلاح در آن است که ترتیب موضوعی کتاب‌ها را در مطالعهٔ خود لحاظ نمایند.

جهت تمرکز هرچه بیشتر خواننده کتاب بر روی مطالب مورد بحث و عدم قطع جریان روان مطالعه، با ارجاعات پی‌درپی به زیرنویس‌ها، از به‌کارگیری زیرنویس‌ها در نگارش این کتاب خودداری شده و به ذکر مآخذ مورد استفاده در بخش «منابع» اکتفا گردیده است.

کلام آخر این که: نداشتن خطا، تنها در صورت ساکن ماندن است. حرکت آدمی همواره بر اساس آموختن و تجربه‌کردن بوده است که دو وجه دارد: تجربه آنچه درست انجام شده است و آنچه درست انجام نشده است. در هر دو حالت تجربه، بالاترین ارزش و دست‌آورد بشری است و این میسر نمی‌شود مگر اینکه آدمی دریچه‌های دریافتی خود را به نظر و آرای دیگران باز نگه دارد:

چه چشم پاسخ است از این، دریچه‌های بسته‌ات

برو که هیچ‌کس ندانند به گوش‌گر نمی‌زند

باری، این مجموعه کتاب‌ها و مؤلفین آن نیز از این قاعده مستثنا نبوده، هم‌هنگام بسیار سپاسگزار خواهند بود که نظرات، ایرادها و موارد قابل تذکر را از بزرگواران در رفع و اصلاح این مجموعه دریافت نموده، به‌دیده منت به‌کار بندند.

درخاتمه جا دارد که سپاس بیکران خود را تقدیم معلم و استاد بزرگوارم، جناب آقای پرویز بزرگ‌نمایم که دلسوزانه به مدت هفت سال، به‌طور مستمر و فشرده، در کلاس‌های خصوصی خود، آموزش همه‌جانبه ما را میسر کرده، دریچه‌های نامکشوف موسیقی را به روی ما باز نمود و هرچه هست، انعکاس زحمات بی‌دریغ ایشان است.

نیز از خانم فریبا خلاقی به خاطر همکاری در ترجمه کتاب «تجربه موسیقایی» که به حق شیوا و روان ترجمه نمودند و زحمات زیادی را صمیمانه متحمل شدند، از صمیم قلب سپاسگزارم.

از پسر بزرگم، مهرزاد صادق‌دوست، فارغ‌التحصیل رشته موسیقی جهانی از دانشگاه هنرهای زیبای دانشگاه تهران که در امر تحقیق و تدوین این مجموعه، طبق تقسیم کار، کمال همکاری را با بنده داشتند، قدرانی می‌کنم.

و هم‌هنگام از دیگر پسر، مهرداد صادق‌دوست برای کمک در ترجمه منابع انگلیسی و به‌خصوص ترجمه کتاب «تجربه موسیقایی» نیز تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم که در واقع این مجموعه حاصل همکاری بنده و فرزندان عزیزم می‌باشد.

از آقای حبیب ریاضی فر به‌خاطر زحمات طاقت‌فرسایی که در دانلود و تهیه نمونه‌های شنیداری کتاب «تجربه موسیقایی» و دیگر نمونه‌های شنیداری کشیدند، نهایت تشکر و سپاس را دارم.

همچنین از آقای پیمان حسن‌زاده که زحمت طراحی جلد کتاب را کشیدند، کمال سپاسگزاری و امتنان را دارم.

و سرآخر سپاس و تشکر ویژه تقدیم به: جناب آقای طغول طهماسبی، که همواره مانند برادری بزرگوار در فهرست‌بندی، ویراستاری و تمامی امور تحریر و چاپ کتاب راهنما، مشوق و همیار ما بودند.

سعدیا با‌گر سخن در علم موسیقی خطاست

گوش جان باید که معلومش کند آسرار دل

محمدرضا صادق‌دوست

مراغه - ۱۳۹۹

معکوس فاصله ساده

- نکته اول:

مجموع عدد ترتیبی یک فاصله ساده با معکوس آن عدد ۹ می باشد؛ بنابراین با کسر کردن عدد ترتیبی یک فاصله ساده از عدد ۹ می توان عدد ترتیبی معکوس فاصله آن را به دست آورد؛ پس به راحتی می توان محاسبه کرد:

- معکوس فاصله یکم، فاصله هشتم است.
- معکوس فاصله دوم، فاصله هفتم است.
- معکوس فاصله سوم، فاصله ششم است.
- معکوس فاصله چهارم، فاصله پنجم است.
- معکوس فاصله پنجم، فاصله چهارم است.
- معکوس فاصله ششم، فاصله سوم است.
- معکوس فاصله هفتم، فاصله دوم است.
- معکوس فاصله هشتم، فاصله یکم است.

- نکته دوم:

همانگونه که در شکل بالا دیده می شود، بنیه و کیفیت فواصل به غیر از فاصله درست در معکوس هایشان عوض می شود:

- معکوس فاصله درست، یک فاصله درست است.
- معکوس فاصله بزرگ، فاصله ای کوچک است.
- معکوس فاصله کوچک، یک فاصله بزرگ است.
- معکوس فاصله کاسته، یک فاصله افزوده است.
- معکوس فاصله افزوده، یک فاصله کاسته است.

منابع

«بخش تئوری موسیقی»

- ۱- تئوری موسیقی: مصطفی کمال پورتراب.
- ۲- تئوری موسیقی: پرویز منصوری.
- ۳- زبان موسیقی: حسن زندباف.
- ۴- موسیقی نین ایلکین نظری: ناظم باغیراف، ترجمه: حسین آرش.
۵. **Elementar Music Nəzəriyyələri**; Ofeliya İmanova, Sevda Agayeva, Oqtay Rəcəbov
۶. **Revisiting Music Theory**; Alfred Blatter

«بخش آکوردها و هارمونی»

- ۱- تمرین های هارمونی با پیانو: س. ی. ماکسیموف، ترجمه: مسعود ابراهیمی.
- ۲- تئوری موسیقی، اصول هارمونی: حمید زاهدی.
- ۳- درسنامه های کلاس استاد پرویز برزگر.
- ۴- هارمونی: ی. دوبفسکی، س. یفسیف، ی. اسپاسین، و. ساکالف، ترجمه: مسعود ابراهیمی.
- ۵- هارمونی کلاسیک: سی. اچ. کیتسون، ترجمه: مصطفی کمال پورتراب.
- ۶- هارمونی کاربردی: نیکلای ریمسکی کرساکف، ترجمه: وارطان ساهاکیان.
- ۷- هارمونی جامع کاربردی (کتاب اول): کامبیز روشن روان.
۸. **Harmoniya Dərsliyi**; GÖvhər Hüseynova
۹. **Tonal Harmony**; Stefan Kostka - Dorothy Payne

Music Theory From Beginner to Composition

Volume 1

Music Theory Chords, Harmony

Mohammadreza, Mehrzad, Mehrdad Sadeghdost

انتشارات موسیقی عارف